

PREȘEDINȚIA SPANIOLĂ A CONSILIULUI UE. PERSPECTIVE ȘI OPORTUNITĂȚI.

Dr. Ana VOICU

Abstract

The purpose of this paper is to provide a historical survey and a comparative analysis of the Spanish Presidencies and their contribution to the European project. The 2010 Spanish Presidency of the Council of the EU takes place in a context marked by economic and financial crisis and the new institutional framework at European level. Thus, the period ahead will be marked by major developments and adjustments in the EU due to the important changes introduced by the Lisbon Treaty, the future "EU 2020" Strategy or strengthening Europe's role as a global player. The paper analyzes the Programme of the Spanish Presidency and the ability to respond to such challenges.

Key words: European Union; European Integration; Presidency of the Council of the European Union; Spain.

JEL classification: F (International Economics): F5 (International Relations and International Political Economy)

Context

Președinția spaniolă a UE se desfășoară într-un context marcat de criza economică și financiară, de noul cadru constituțional, efect al intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona¹³, dezbaterile privind reorientarea Strategiei Lisabona către o nouă Strategie “UE 2020”, de instalarea unei noi Comisii cu o nouă figură - cea a Comisarului pentru Combaterea Schimbărilor Climatice și de rolul secundar jucat de Europa în acordul încheiat la Conferința privind schimbările climatice de la Copenhaga, un acord sub așteptările UE¹⁴.

Analizând rezultatele celor trei Președinții anterioare, participarea și importanța contribuție la proiectul european, în cei 24 de ani de apartenență la UE, se poate afirma că Spania se bucură de o experiență semnificativă, resurse importante și o capacitate politică și diplomatică pe măsură pentru a face față acestei provocări.

1989. Provocările de început. Bunul european.

Încă de la aderarea la CEE¹⁵, Spania a jucat un rol dinamic și angajat față de dublul proces de extindere și aprofundare a proiectului european, sprijinind crearea unei Europe mai puternice, mai unite și mai solidare. Momentul aderării a coincis cu una din etapele în care CEE a dat un mai mare impuls obiectivului de a se avansa către o integrare economică și monetară efectivă¹⁶ -intrarea în vigoare a Actului Unic European¹⁷.

La numai trei ani de la aderarea la CEE, odată cu preluarea primei Președinții, dorința guvernului socialist condus de Felipe González era de a oferi o imagine de modernizare a unei țări democratice, de a dovedi că este un bun european - convergența dintre interesele naționale și cele europene și, astfel, a conferi prestigiu

¹³ Tratatul semnat la Lisabona, la 13 decembrie 2007, instituie noi reguli ce țin cont de schimbările politice, economice și sociale și care încearcă să răspundă aspirațiilor cetățenilor europeni. Tratatul a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009.

¹⁴ Press conference, Copenhagen Climate Accord, December 19th 2009, Mr J.M. Barroso, President of the European Commission.

¹⁵ 1 ianuarie 1986

¹⁶ Ana Voicu, “20 de ani de la integrarea Spaniei în CEE”, Contextul European și Global de Dezvoltare a României pre și post aderare, ed.IEM, București, 2006.

¹⁷ Actul Unic European a fost negociat în cadrul Conferinței Interguvernamentale desfășurată în perioada 9 septembrie 1985-17 februarie 1986. A intrat în vigoare la 1 iulie 1987. Actul Unic stabilea data de 31 decembrie 1998 până la care trebuia definitivată Piața Internă.

Spaniei. Un plus în atingerea acestor obiective l-a constituit bunele relații personale dintre premierul spaniol și diverși lideri europeni, în special H.Kohl, F.Mitterrand sau J.Delors, Președinția spaniolă dorind rentabilizarea politică a proiecției europene a figurii lui F.González¹⁸.

Odată cu Președinția spaniolă, intra în funcțiune noua Comisie prezidată, în continuare, de J.Delors. O primă reuniune, desfășurată la Madrid, la 8 ianuarie 1989, între F.González și J.Delors, confirma drept prioritate de vârf avansul în realizarea Pieții Interne, înlăturându-se temerile că va fi o Președinție excesiv axată pe teme de politică externă.

Prioritățile Președinției spaniole au constat în aplicarea Actului Unic European, în special în domeniul precum Piața Internă, Uniunea Economică și Monetară, cercetare-dezvoltare, mediu, dimensiunea socială a integrării economice. În domeniul relațiilor externe figurau solidaritatea în organizațiile internaționale, relațiile bilaterale cu SUA, cu țările din bazinul Mediteranei, Orientul Mijlociu, America Latină și țările din Africa, Caraibe și Pacific. CEE putea contribui semnificativ la dezvoltarea economică a URSS și a țărilor din Europa Centrală și de Est, pe baza unor procese de transformări pozitive în aceste țări. O altă prioritate o constituia respectarea drepturilor omului și eradicarea terorismului în toate formele sale.

În ansamblu, prima Președinție spaniolă a depășit așteptările partenerilor europeni, în principal în ceea ce privește procesul de punere în practică a Actului Unic European, în aspectele legate de realizarea progresivă a Pieței Interne. În luna aprilie, Comitetul Delors a prezentat un raport referitor la Uniunea Economică și Monetară, urmat de adoptarea, în luna iunie, a "Raportului Delors", urmând ca la 1 iulie 1990 să înceapă prima fază a realizării UEM.

La doar trei ani de la aderare, Spania a reușit să confere o doză considerabilă de entuziasm Europei prin programul Președinției, iar apărarea intereselor comunitare, fără a renunța la apărarea propriilor interese, accentua și responsabilitatea acesteia în Europa. O confirmare a constituit-o și alegerea lui Enrique Baron Crespo în funcția de Președinte al Parlamentului European¹⁹, într-o perioadă marcată de profunde transformări la nivel european, o etapă de progrese

¹⁸ Charles, Powell, Un balance de la Presidencia Española de la Union Europea de 2002, Revista de Estudios Políticos (Nueva Época), Núm. 119. Enero-Marzo 2003

¹⁹ iulie 1989 - ianuarie 1992

istorice remarcabile pentru Europa. “Mi-am început mandatul în iulie 1989, ca Președinte al Parlamentului Comunității Europene și l-am încheiat propunând, în numele Parlamentului European, crearea Uniunii Europene în cadrul Consiliului European de la Maastricht”, își amintea Enrique Baron²⁰.

Președinția spaniolă din 1989 a însemnat și o experiență extrem de benefică, în sensul importanței modernizării a tehnicilor și reflexelor Administrației spaniole văzută obligată să se adapteze exigențelor comunitare. A fost, astfel, înlăturat scepticismul unor state membre asupra capacității noilor membri de a răspunde unor asemenea cerințe, inclusiv în plan organizatoric și de coordonare, iar la momentul în care UE va intra într-o nouă dinamică, Spania va fi în măsură să stabilească ariile și domeniile prioritare și să acționeze în consecință pe durata unui semestru la Președinția Consiliului UE.

1995. Bridge-builder

La 1 iulie, Spania prelua, pentru a doua oară, Președinția Consiliului, în același an în care Austria, Finlandia și Suedia deveneau membre ale UE, iar România prezenta cererea de aderare, urmată de Slovacia, Letonia, Estonia, Lituania și Bulgaria.

În plan intern, guvernul condus de Felipe González traversa așa-numita etapă a “crizei socialismului”²¹, iar succesul în exercitarea Președinției rotative a Consiliului nu l-a salvat de la înfrângerea electorală din martie 1996. Altfel spus, criza politică internă a influențat negativ percepția publică asupra realizărilor guvernului în materie de politică externă, inclusiv asupra rolului jucat de Spania în cadrul UE.

În plan extern, Spania reușise o consolidare a poziției în cadrul UE, deși încep să fie înregistrate și primele “ciocniri” între interesele naționale și cele comunitare - agricultură, pescuit etc. De asemenea, aderarea țărilor scandinave și procesul de extindere spre Est a indus un sindrom de periferie privind perspectivele spaniole, de aici adoptarea unui mesaj cu tentă ușor naționalistă, inclusiv în plan simbolic²².

²⁰ Mărturii ale foștilor Președinți ai Parlamentului European, 1958-2008, Parlamentul European, DG Comunicare

²¹ 1993-1996

²² Alegerea logo-ului “ñ” cu cele două culori ale drapelului național a fost o aluzie la una dintre disputele cu Comisia, după respingerea propunerii Spaniei de a se interzice tastatura pentru calculatoare pe care nu figura respectiva literă a alfabetului spaniol.

Au fost stabilite liniile principale de acțiune pe parcursul Președinției, precum relansarea economiei europene, o Europă deschisă propriilor cetățeni și către exterior, într-un cadru de stabilitate, securitate, libertate și solidaritate, definirea unui nou model pentru relațiile cu SUA, dar și două aspecte esențiale pentru interesele Spaniei - relațiile cu America Latină și țările din regiunea Mediteranei.

Cu ocazia Consiliului European de la Madrid²³, a fost confirmată cea de a treia fază a Uniunii Economice și Monetare, a fost adoptată denumirea “euro” pentru viitoarea monedă unică și data de 1 ianuarie 1999 pentru intrarea acesteia în vigoare. De asemenea, a fost stabilit calendarul privind agenda viitorului Europei, în dimensiunile sale cele mai relevante -negocierile de aderare, impactul extinderii asupra politicilor și resurselor UE precum și inițierea unei noi Conferințe Interguvernamentale, la 29 martie 1996.

Rezultate semnificative au fost înregistrate în domeniul relațiilor externe. Summitul UE-SUA²⁴ marca începutul unei noi etape în relațiile transatlantice, prin adoptarea Noii Agende Transatlantice și a unui amplu Plan de Acțiune. Ca obiective principale erau stipulate promovarea păcii, dezvoltării democrației în întreaga lume, oferirea unui răspuns la problemele globale, comerțul mondial și dezvoltarea unor relații economice mai strânse. Planul de Acțiune cuprindea peste 150 de domenii de acțiune specifice, cei doi parteneri angajându-se să acționeze în comun la nivel bilateral și multilateral.

Procesul Barcelona a fost lansat la Conferința Euromediteraneană din 27-28 noiembrie 1995, cu obiectivul de a deschide un nou capitol în relațiile dintre cele două țărmuri ale Mediteranei. Declarația de la Barcelona a fost însușită de statele membre ale UE și partenerii mediteraneeni și reprezenta, la acea vreme, expresia politică a ambiției comune de a crea, în jurul Mediteranei, un spațiu de pace și prosperitate, propunând o asociație în care statele se angajau voluntar într-un proces global de reforme²⁵.

²³ 15-16 decembrie

²⁴ 3 decembrie, Madrid

²⁵ Ana Voicu, “Evaluări și perspective la 10 ani de la crearea Parteneriatului Euromediteranean”, România și noile țări membre sub impactul integrării europene și al globalizării, ed.IEM, București, 2005.

Au fost asumate angajamente clare și în cadrul politicii către America Latină, prin semnarea, la Madrid, a Acordului Inter-regional Cadru de Comerț și Cooperare Economică UE-Mercosur, concluziile Consiliului evidențiind interesul în consolidarea dialogului UE-America Centrală, strângerea relațiilor UE-Pactul Andin.

Pe parcursul acestei Președinții semestriale, începe să fie perceput transferul priorităților Spaniei în plan european -practic o europenizare a agendei tradiționale a politicii sale externe, Spania jucând un rol de “bridge-builder” între UE și zonele sale de interes, ca un mijloc de a compensa deplasarea progresivă a centrului de gravitate al Europei către est.

2002. Más Europa

La 1 ianuarie 2002, cu José María Aznar în fruntea guvernului, Spania a preluat, pentru a treia oară, Președinția Consiliului. Semestrul spaniol a coincis cu punerea în circulație a monedei unice, începutul unei faze decisive în negocierile pentru extinderea UE și deschiderea unui amplu și profund proces de transformări în cadrul Uniunii și de reformă a instituțiilor comunitare prin elaborarea unui Proiect de Constituție europeană.

Criza generată de atacurile teroriste de la 11 septembrie a alimentat preocuparea pentru securitatea atât internă cât și externă a UE, lupta împotriva terorismului fiind introdusă de Președinția spaniolă între priorități, alături de alte obiective în planul Justiției și Afacerilor Interne, domeniu față de care Spania a manifestat un interes justificat în decursul timpului. Se poate spune că 11 septembrie a favorizat internaționalizarea agendei spaniole, sau o convergență a agendei globale cu cea spaniolă²⁶. Astfel, prioritățile Președinției spaniole s-au axat pe lupta împotriva terorismului, introducerea euro, reformele economice și sociale - Agenda Lisabona, extinderea, relații externe, dezbaterile privind viitorul Europei.

Cele două evenimente principale ale Președinției au fost Consiliul European de la Barcelona²⁷, dedicat integral aspectelor economice, sociale și de mediu și implementării Agendei Lisabona și Consiliul European de la Sevilla²⁸ pe a cărui agendă figurau politicile de imigrație și azil, extinderea, politica antiteroristă.

²⁶ Esther Barbe: “La política europea de España, 2001-2002”, Working Paper. 23, Institut d'Estudis Europeus, Universitat Autònoma de Barcelona, 2002

²⁷ 15-16 martie

²⁸ 21-22 iunie

Relațiile externe și dimensiunea internațională a UE au căpătat o relevanță deosebită pe agenda Președinției. “Más Europa” însemna și dorința de a conferi Europei locul și influența corespunzătoare în relațiile internaționale. Două evenimente importante în materie de relații externe s-au desfășurat pe parcursul Președinției - cea de a V-a Conferință Euromediteraneană²⁹, fiind adoptat un Plan de Acțiune care acoperea cele trei arii ale Procesului Barcelona - politic și de securitate, economic-financiar și socio-cultural, cu inițiative importante orientate spre dezvoltarea Parteneriatului Euromediteranean și al II-lea Summit UE-ALC³⁰, unde a fost stabilită agenda pentru anii următori și adoptată o Declarație politică care confirma angajamentul în plan politic, economic și de cooperare pentru consolidarea asocierii strategice între cele două regiuni.

Extinderea UE către țările din est însemna o provocare semnificativă, la acea vreme, pentru Spania. În plan economic, structurile de producție și piețele forței de muncă din statele candidate le prezentau drept competitori de seamă în privința fluxurilor de investiții străine directe și comerț intra-comunitar. Cu toate acestea, Programul Președinției spaniole identifica extinderea ca cea de a patra prioritate. În ceea ce privește România, pe parcursul Președinției spaniole au fost deschise 9 capitole de negocieri³¹ iar 3 capitole au fost închise³².

Așa cum am avut deosebita oportunitate de a constata la fața locului, semestrul Președinției spaniole a însemnat și o organizare și desfășurare impecabilă de mijloace tehnice, resurse umane și financiare, o coordonare de excepție a unui aparat diplomatic și administrativ excelent pregătit, care a făcut față cu brio unei agende ce a însumat peste 70 de Consilii de miniștri și reuniuni ministeriale, peste 150 de reuniuni la nivel inferior și 2 Consilii Europene.

Președinția spaniolă din 2002 marca finalul unei etape și începutul unei noi. Spania a fost ultimul stat care a putut găzdui două Consilii Europene pe teritoriul național, din semestrul al doilea, un Consiliu urmând să se desfășoare întotdeauna la Bruxelles, apoi, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Nisa, ambele Consilii vor avea loc în capitala Belgiei.

²⁹ 22-23 aprilie, Valencia

³⁰ 17-18 mai, Madrid

³¹ Cap.1 - Libera circulație a mărfurilor, Cap.2 - Libera circulație a persoanelor, Cap.11 - Uniunea Economică și Monetară, Cap. 14 - Energie, Cap.21 - Politica regională și de coordonare a instrumentelor structurale, Cap.22 - Protecția mediului, Cap.24 - Justiție și Afaceri Interne, Cap.28 - Control financiar și Cap.30 - Instituții.

³² Cap.13 - Politica socială și de ocupare a forței de muncă, Cap.11 - Uniunea Economică și Monetară și Cap.30 - Instituții.

2010. Transformări și consolidare

Cea de a patra Președinție spaniolă a Consiliului UE se desfășoară într-un context global și european complex și incert, marcat de criza economică și financiară. Următoarea perioadă va fi marcată de transformări și adaptări profunde în cadrul UE. Europa se află într-un moment decisiv al istoriei sale, date fiind importante modificări introduse prin Tratatul de la Lisabona și nu numai. Actualul cadru bugetar se va încheia în 2013, iar proiectul pentru noul cadru 2014-2021 va fi desenat la începutul lui 2011, însă se așteaptă ca prima fază în deschiderea negocierilor pentru viitorul buget al UE să înceapă deja sub Președinția spaniolă. De asemenea, Președinția spaniolă va primi și constatările din raportul Grupului de Reflecție³³ privind viitorul Europei pentru perioada 2020-2030, prezidat de Felipe González.

În plan extern, UE se confruntă cu provocarea de a contribui la o nouă arhitectură economică și financiară globală și de a-și asuma un rol de lider în acest proces. Tratatul de la Lisabona a luat Președinției rotative capacitatea de reprezentare la nivel global, ceea ce înseamnă că Președintele UE și Înaltul Reprezentant pentru afaceri externe și politica de securitate vor reprezenta Uniunea în exterior. O prioritate în acest sens o constituie lansarea, cât mai curând posibil, a Serviciului European pentru Acțiune Externă³⁴, dimensiunea și bugetul urmând a fi decise, foarte probabil, sub Președinția spaniolă.

Pentru pregătirea actualei Președinții semestriale, încă din luna octombrie 2008 a fost creat un Comitet de organizare, în scopul desfășurării adecvate a activităților și gestionării amplului program de summit-uri, reuniuni ministeriale, reuniuni de experți și evenimente culturale din această perioadă. Liniile directoare de acțiune pentru Președinția spaniolă au fost aprobate în ședința de guvern din 23

³³ Stabilit la Consiliul European din 14 decembrie 2007, "Grupul Înțelepților" este condus de fostul premier spaniol Felipe González și este responsabil pentru desenarea unei viziuni a Europei între 2020-2030.

³⁴ Tratatul de la Lisabona creează postul de Înalt Reprezentant pentru afaceri externe și politica de securitate, sprijinit în activitatea sa de un Serviciu European pentru Acțiune Externă. Serviciul va fi format din funcționari ai Comisiei Europene, ai Consiliului și diplomați din statele membre.

ianuarie 2009³⁵. De asemenea, a fost creată și Comisia Delegată a Guvernului pentru Președinția spaniolă, cu scopul de a garanta maxima coordonare și agilitate în exercitarea responsabilităților legate de acest eveniment.

Cu ocazia celui de al XXI-lea Summit franco-spaniol³⁶, a fost adoptată o Declarație privind Președinția spaniolă a UE în care se afirma angajamentul celor două părți față de proiectul construcției europene, angajament ce se va reflecta în consecință cu ocazia Președinției rotative. Declarația evidențiază oportunitatea reprezentată de Președinția spaniolă pentru aplicarea Tratatului de la Lisabona și continuarea inițiativelor de rezolvare a crizei economice și financiare internaționale, garantarea drepturilor și prosperității propriilor cetățeni și promovarea valorilor care susțin proiectul european la nivel global. Spania și Franța vor colabora în trei domenii prioritare: lupta împotriva crizei economice și financiare; Uniunea pentru Mediterana, proiect în care cele două țări sunt în mod special implicate și determinarea de a face din Mediterana o zonă de pace și prosperitate; impulsivitatea Politicii Europene de Securitate și Apărare în serviciul unei Politici Europene și de Securitate Comună eficiente, pe bazele Strategiei Europene de Securitate.

Programul Președinției semestriale, ca și Programul pe 18 luni al Președințiilor Spaniei, Belgiei și Ungariei³⁷, cuprinde o serie de priorități ce se adresează direct noilor realități la nivel global și european, dar și unele punctuale ce au fost incluse, susținute și dezvoltate, la nivel comunitar, în decursul ultimelor două decade de către Spania.

Prioritățile Președinției spaniole sunt axate pe patru mari dimensiuni: aplicarea rapidă și deplină a Tratatului de la Lisabona, care va impulsiona modernizarea structurilor UE în scopul de a răspunde eficient la noile provocări ale secolului XXI, având ca obiectiv principal transformarea Uniunii într-un actor global puternic care să fie protagonistul secolului XXI; redresarea economică și crearea de

³⁵ În conferința de presă din 23 ianuarie 2009, prim vice-premierul María Teresa Fernández de la Vega a precizat că Președinția spaniolă va avea “un puternic caracter europeist și o puternică sensibilitate socială, în anul de luptă împotriva sărăciei și excluziunii sociale”.

³⁶ *XXI CUMBRE BILATERAL HISPANO-FRANCESA*, Declaración sobre la Presidencia española de la UE, 28 de abril de 2009.

³⁷ Spania împreună cu Belgia și Ungaria vor exercita responsabilitatea în cadrul noului sistem de trei Președinții succesive pe parcursul a 18 luni, de la 1 ianuarie 2010 la 30 iunie 2011.

locuri de muncă de calitate -Strategia “UE 2020”; Europa ca actor global într-o lume multipolară; Europa drepturilor și libertăților cetățenești³⁸.

Actuala conjunctură, condiționată de profunda criză economică și financiară, cu un puternic impact social, afectează, semnificativ, forța de muncă, coeziunea socială și teritorială. În acest context, Președinția spaniolă se va axa pe câteva aspecte principale: redresarea economică; progresele în domeniul coordonării politicilor economice; impulsionearea unui model de creștere economică durabilă și crearea de locuri de muncă de calitate pentru următoarea decadă. Un accent va fi pus și pe implementarea unor măsuri specifice, dat fiind că 2010 este Anul European pentru combaterea sărăciei și excluziunii sociale.

Angajamentul asumat în 2000, la Lisabona, de a face din UE economia cea mai competitivă la nivel global, a devenit, treptat, utopic, atâta timp cât agenda privind reformele structurale nu a avut succesul scontat. De aceea, este important ca relansarea sau redefinirea Agendei Lisabona prin Strategia “UE 2020” să fie făcută având în vedere ținte mai realiste, puternic legate de Planuri de Acțiune care să angajeze cu prioritate statele membre să implementeze reforme pe piața muncii sau în sectorul serviciilor financiare. Noua Strategie “UE 2020” va defini orientările politicilor economice ale statelor membre și ale Uniunii, pentru a depăși actuala criză și pentru a asigura, într-o formă sustenabilă, crearea de locuri de muncă și creșterea economică a economiei europene³⁹. Noul model de creștere economică și de creare de locuri de muncă, impulsionat prin noua Strategie, trebuie să aibă în vedere obiective fundamentale precum economia și societatea cunoașterii, crearea de noi locuri de muncă, dimensiunea energetică și mediul înconjurător, reforma sistemului financiar. La Consiliul European de primăvară⁴⁰, Comisia va prezenta rezultatele consultării publice asupra Strategiei “UE 2020”, urmând a fi redactat și un raport⁴¹ privind stadiul Pieței Unice și strategii pentru avansul acesteia. De asemenea, Comisia va prezenta Comunicarea privind Noua Agendă Socială Europeană 2011-2015, aceasta completând obiectivele Strategiei “UE 2020” prin includerea unor elemente esențiale precum protecția, incluziunea și integrarea socială.

³⁸ Programa de la Presidencia Española del Consejo de la Union Europea, 1 de enero a 30 de junio de 2010, “Innovando Europa”.

³⁹ Document de lucru al Comisiei, Consultare privind viitoarea Strategie “UE 2020”, COM(2009)647 final, Bruxelles, 24.11.2009

⁴⁰ 25-26 martie

⁴¹ Fostul Comisar Mario Monti, a fost desemnat de Președintele Comisiei, José Manuel Barroso, să redacteze un raport asupra stadiului Pieței Unice.

2010 a fost declarat de ONU drept Anul Internațional al Biodiversității, lupta împotriva schimbărilor climatice și promovarea unor politici pentru protejarea biodiversității fiind unele dintre obiectivele prioritare stabilite de Președinția spaniolă. În ceea ce privește schimbările climatice, Președinția spaniolă va acorda o atenție deosebită întăririi binomului energie-schimbări climatice în scopul transformării actualului model de creștere economică și energetică într-un model sustenabil care promovează creșterea economică pe termen mediu și lung. Sunt așteptări importante odată cu elaborarea noului Plan de Acțiune 2010-2014 în domeniul energetic ce urmează să fie adoptat la Consiliul European de primăvară.

Pentru consolidarea Europei ca actor global, UE trebuie să treacă la o nouă etapă în politica externă, de securitate și cooperare, să elaboreze și să dezvolte un concept strategic de politică externă, care să includă aspecte referitoare atât la securitate cât și privind apărarea, o politică care să fie coerentă și să reunească statele membre, fără a elimina politicile externe naționale, aspecte care nu sunt doar necesare ci și urgente în contextul globalizării.

Este necesară o nouă dimensiune în relația cu SUA, revitalizarea dialogului transatlantic constituind una dintre principalele priorități. Președinția va propune adoptarea unei Declarații Comune UE-SUA privind lupta împotriva terorismului, care să consolideze efortul comun în această luptă pornind de la aceleași principii și valori. Se așteaptă ca Summit-urile cu SUA⁴², Canada⁴³ și America Latină și Caraibi⁴⁴ să includă referințe la necesitatea de a construi un adevărat spațiu euro-american, extinderea relației transatlantice fiind posibilă printr-un amplu Parteneriat care să capete consistență în anii următori. O relevanță aparte o are Summitul UE-Canada, această țară aflându-se la Președinția G-8, urmând să găzduiască Summitul G-8, urmat apoi de Summitul G-20.

Președinția consideră necesar un salt calitativ în relația cu America Latină și Caraibi, prin finalizarea acordurilor de negociere cu America Centrală și Comunitatea Andină, relansarea negocierilor pentru un acord cu Mercosur, aprobarea unui Plan de Acțiune care să fixeze obiectivele fundamentale ale cooperării dintre cele două regiuni și constituirea unei noi Facilități Financiare pentru regiune, precum și crearea Fundației Europa-ALC. Cel de al VI-lea Summit UE-ALC, ca și Summit-urile paralele sub-regionale, trebuie să permită relansarea

⁴² 24-25 mai, Madrid

⁴³ 10 mai, Madrid

⁴⁴ 18-19 mai, Madrid

relației dintre cele două regiuni în vederea construirii unei legături solide care să permită atât abordarea provocărilor prezente cât și cele viitoare. O importanță aparte o va avea, Summitul UE-Mexic⁴⁵, primul după adoptarea Parteneriatului Strategic, această țară fiind a doua, după Brazilia, care se bucură de acest tip de relație strategică cu UE.

Pe perioada Președinției spaniole se va desfășura cel de al doilea Summit al Uniunii pentru Mediterana⁴⁶, unde, alături de aspectele politice, printre care figurează și Procesul de Pace din Orientul Mijlociu, pe agendă vor figura și teme precum schimbările climatice, problematica energetică, siguranța alimentară, luând în considerare posibilele consecințe pentru regiune. Totodată, va fi evaluată punerea în aplicare a proiectelor Uniunii pentru Mediterana, stabilite la Summit-ul de la Paris, vor fi propuse noi proiecte, avându-se în vedere și consolidarea structurii instituționale prin asigurarea funcționării depline a Secretariatului permanent cu sediul la Barcelona. Primul Summit UE-Maroc⁴⁷ va constitui un moment important și pe această dimensiune.

Președinția va apăra caracterul unitar al Politicii Europene de Vecinătate și va încuraja dezvoltarea echilibrată a dimensiunii estice și mediteraneene, impulsivând punerea în practică a Parteneriatului Estic, atât în dimensiunea bilaterală, cât și multilaterală. În ceea ce privește Rusia, acesta nu este doar vecinul cel mai important ci și un partener strategic al UE, context în care Președinția spaniolă va impulsiiona dezvoltarea acestei relații strategice bazată pe interdependență.

Președinția spaniolă va impulsiiona cu determinare continuarea procesului de extindere a Uniunii cu statele din Balcanii de Vest și intensificarea negocierilor de aderare a Croației, în scopul finalizării lor. În vederea menținerii unui ritm adecvat al negocierilor de aderare cu Turcia, se va sprijini și încuraja dezvoltarea reformelor necesare din această țară. Dacă Consiliul decide inițierea negocierilor de aderare a Islandei, Președinția spaniolă va asigura dezvoltarea lor în conformitate cu procedurile și mecanismele stabilite.

⁴⁵ 13-14 mai, Santander

⁴⁶ 7 iunie, Barcelona

⁴⁷ 7-8 martie, Granada

În ceea ce privește Europa drepturilor și libertăților cetățenești, crearea unui Observator European, ca și adoptarea unui Ordin European de protecție a victimelor sunt inițiative esențiale ale Președinției spaniole în vederea obținerii de rezultate concrete în îmbunătățirea capacității UE de eradicare a violenței de gen.

Programul Stockholm, care consolidează dezvoltarea Spațiului European de Libertate, Securitate și Justiție pentru perioada 2010-2014, constituie un instrument indispensabil pentru ca Europa să poată face față eficient la amenințările de natură transnațională precum crima organizată, traficul de droguri, cu ființe umane, terorismul. În acest context, Președinția spaniolă va promova adoptarea Planului de Acțiune corespunzător, în care se vor concretiza atât prioritățile politice ale Uniunii în acest domeniu, cât și măsurile de aplicare și instrumentele de control în executarea lor. De asemenea, Președinția spaniolă va impulsiona politica comună în domeniul migrației și azilului, pentru a răspunde obiectivelor referitoare la migrația legală controlată și lupta împotriva migrației ilegale, traficului cu ființe umane și controlul frontierelor externe prin intensificarea cooperării cu statele de tranzit și de origine.

Considerații finale

Odată cu prima Președinție a Consiliului, Spania a dezvoltat o viziune strategică și a depus eforturi diplomatice considerabile, susținute cu resurse umane de calitate și financiare adecvate, pentru a introduce și menține pe o poziție prioritară a agendei europene propriile sale teme de interes.

În plan intra-comunitar, Spania a devenit una dintre țările cele mai active în prezentarea și susținerea de noi inițiative în cadrul UE: crearea conceptului de cetățenie europeană; promovarea Europei sociale și a Europei economice și monetare; aportul la coeziunea economică, socială și teritorială a UE; dezvoltarea unei politici europene comune în materie de JAI, în particular cu accent pe lupta împotriva terorismului; crearea spațiului de libertate, securitate și justiție etc.

În plan extern, Spania a promovat o politică care are drept pilon valorile comune europene, aportul la relațiile externe ale UE constând în demersuri pentru stabilitatea în bazinul mediteranean, intensificarea legăturilor de cooperare cu nordul Africii sau rolul de "bridge-builder" între America Latină și Europa.

Unele dintre aceste obiective s-au înscris printre prioritățile primei Președinții spaniole a Consiliului, în 1989, s-au dezvoltat, au dat rezultate și se regăsesc ca priorități ale Președinției semestriale din 2010.

Este un exemplu al tenacității, al unei viziunii bine articulate și solide, al unei diplomații coerente care a știut și a putut imprima agendei europene o importantă amprentă personală.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Barbe, Esther: “La política Europea de España”, 2001-2002, Working Paper 23/2002, Institut d'Estudis Europeus, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Document de lucru al Comisiei, Consultare privind viitoarea Strategie “UE 2020”, COM(2009)647 final, Bruxelles, 24.11.2009.
- Granell, Francesc: “Aims and outcome of the first Spanish presidency of the Council of the European Communities”, Afers Internacionals, CIDOB, 1995.
- Madrid European Council, Bulletin of the European Communities, No. 12/1995.
- Mărturii ale foștilor Președinți ai Parlamentului European, 1958-2008, Parlamentul European, DG Comunicare.
- MÁS EUROPA: Programa de la Presidencia Española de la Unión Europea.
- Mestres, Laia: “La agenda española en política exterior para la presidencia de 2002”, en Esther Barbe (coord.): “España y la política exterior de la UE. Entre las prioridades y los desafíos del contexto internacional”, Institut Universitari d'Estudis Europeus, Barcelona, 2002.
- Montobbio, Manuel: “La presidencia española del Consejo de la Unión Europea 2002 y el relanzamiento del proceso de Barcelona”, Análisis del Real Instituto Elcano.
- Ortega, Andres: “Texto y contexto de la Presidencia. España y la UE”, Política Exterior, 86, marzo-abril 2002.
- Powell, Charles: “Fifteen years on: Spanish membership of the European Union”, Harvard Center for European Studies”, Working Paper 89, en www.ees.fas.harvard.edu/workingpapers/Powell.pdf.
- Powell, Charles: “The Aznar government and the debate on the future of the European Union”, Análisis del Real Instituto Elcano.
- Powell, Charles: “Un balance de la Presidencia Española de la Union Europea de 2002”, Revista de Estudios Políticos (Nueva Época), Núm. 119. Enero-Marzo 2003.
- Presidency Conclusions, Barcelona European Council, 15 and 16 march 2002, SN 100/1/02 REV 1.
- Presidency Conclusions, Seville European Council, 21 and 22 June 2002, Brussels, 24 October 2002.
- Programa de la Presidencia Española del Consejo de la Union Europea, 1 de enero a 30 de junio de 2010, “Innovando Europa”.
- The European Council, Madrid, 26-27 June 1989, Bulletin of the European Communities, No. 6/1989.

- The future Spanish, Belgian and Hungarian Presidencies, Draft 18 month programme of the Council, 16771/09, Brussels, 27 November 2009.
- Torreblanca, Jose Ignacio: “La presidencia española de 2002 y la ampliación al Este de la Unión Europea: una reflexión sobre el potencial y los límites de las presidencias de la UE”, Análisis del Real Instituto Elcano.
- Voicu, Ana: “20 de ani de la integrarea Spaniei în CEE”, Contextul European și Global de Dezvoltare a României pre și post aderare, ed.IEM, București, 2006.
- Voicu, Ana: “Evaluări și perspective la 10 ani de la crearea Parteneriatului Euromediteranean”, România și noile țări membre sub impactul integrării europene și al globalizării, ed.IEM, București, 2005.
- *XXI CUMBRE BILATERAL HISPANO-FRANCESA*, Declaración sobre la Presidencia española de la UE, 28 de abril de 2009.